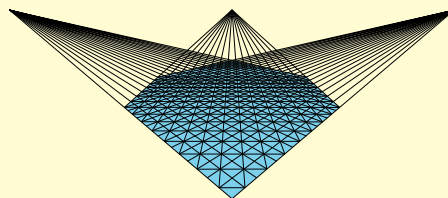

Nummer 39, september 2008

Genealogische ontdekkingen in expositie *De gilden van Veere*
Watermerken uit Zeeuws Archief wereldwijd verspreid
Planeten kijken tijdens Open Monumentendag
Agenda met activiteiten en cursussen - najaar 2008
Jacob Roggeveen in *Schatverhalen van Walcheren*

Landelijke Archievendag & Vriendendag 2008

Lezing Arthur Japin *Liefde in archieven*

“Teveel weten is gevaarlijk”, zegt Arthur Japin over het archiefonderzoek dat hij uitvoert voor zijn romans. Waarom? Dat vertelt hij zaterdag 11 oktober tijdens zijn lezing *Liefde in archieven* ter ere van de Landelijke Archievendag & Vriendendag in het Zeeuws Archief te Middelburg. De dag staat dit jaar in het teken van archiefstukken die onder bijzondere omstandigheden zijn verworven.

Voor zijn boeken doet Arthur Japin onderzoek in archieven, al verschilt de mate waarin per boek. “Het zoeken gebeurt vanuit een verliefdheid op het onderwerp, de hoofdpersoon. Die wil ik zo goed mogelijk leren kennen”, vertelt de auteur. Hij maakt daarbij gretig gebruik van digitale bronnen. “Steeds meer archieven staan op internet en dat is erg aantrekkelijk. Toch levert ter plekke onderzoek doen in archieven mooie vondsten op. Ik vond bijvoorbeeld bloemetjes in een archief in Weimar, geplukt door koning Willem II voor zijn dochter Sophie op de dag dat zij het huis verliet.” Desondanks wil de romancier niet een overdaad aan gegevens verzamelen: “Teveel weten is gevaarlijk.” Hij vertelt zaterdag 11 oktober waarom dat zo is tijdens zijn lezing *Liefde in archieven* over de rol die archiefonderzoek speelt in zijn werk. De lezing is georganiseerd door de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief.

De lezing inclusief gelegenheid tot vragenstellen begint om 16.00 uur in de Hofpleinkerk tegenover het Zeeuws Archief. Na afloop, omstreeks 17.15 uur, kunnen alle aanwezigen

napraten met de auteur en hun boek laten signeren in het archiefcafé, onder het genot van een drankje en hapje. Japins oeuvre wordt gepresenteerd door boekhandel de Drvkkery. Deelname € 5 p.p., € 2,50 voor leden van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen op vertoon van de ledenpas, gratis voor Vrienden van het Zeeuws Archief. Kaarten zijn ook vooraf verkrijgbaar in het Zeeuws Archief. U wordt verzocht te reserveren per e-mail info@zeeuwsarchief.nl of telefonisch (0118) 678800.

Vreemd ‘cadeautje’

De Landelijke Archievendag in het Zeeuws Archief is getiteld *Waar komt dat vandaan?* Van oud vuil tot erfgoed en staat in het teken van archiefstukken die onder bijzondere omstandigheden zijn verworven. Want hoe worden oude papieren archiefstukken? Archiefmedewerkers laten in de depots archiefstukken zien en vertellen de bijzondere verhalen achter de stukken. Zoals dat van de koopmansboeken, zes monumentale zeventiende-eeuwse banden, waarin de Middelburgse koopman Raulé eeuwen geleden zijn handelsactiviteiten bijhield. Zij waren het vreemde ‘cadeautje’ van de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog. De rondleidingen door de depots worden gegeven om 12.05, 13.00, 14.00 en 15.00 uur.

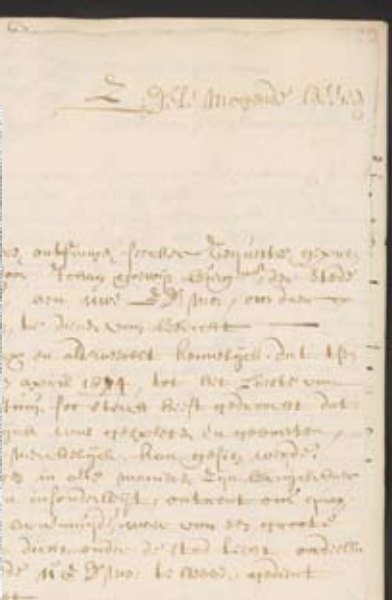
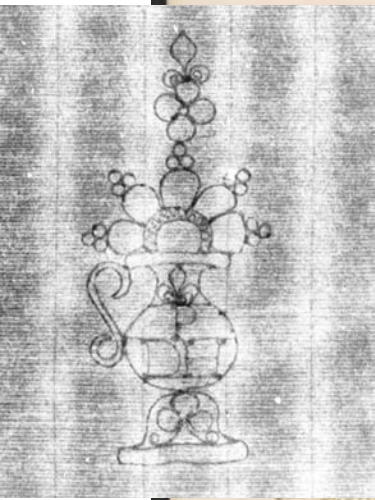
De studiezaal is van 12.00 tot 17.00 uur geopend voor onderzoek. Nieuwkomers, maar ook doorgewinterde archiefbezoekers kunnen er met hun vragen terecht bij een uitgebreid team van experts. Aan deze experts kunt u ook uw eigen historische familiepapieren, bedrijfsdocumenten of foto's voorleggen om erachter te komen of zij archiefstukken kunnen worden. Eenmaal ondergebracht in het Zeeuws Archief blijven de documenten behouden voor de Zeeuwse geschiedenis. En tenzij er sprake is van een beperkte openbaarheid, zullen alle archiefstukken in de studiezaal altijd voor iedereen raadpleegbaar zijn.

Graag tot ziens op zaterdag 11 oktober!

© Tessie Posthuma de Boer

Brief met watermerk 'Normandische pot', gedateerd 30 juli 1674. In de brief beantwoordt de baljuw van Arnemuiden een verzoek van de Staten van Zeeland om informatie over de gesteldheid van de wegen. De baljuw schrijft dat het 'soo sterck heeft gedroocht dat het aertrijck was gespleten en geborsten'.
Archief Staten van Zeeland, toegang 2.1, inv.nr 980, p.175.

Over de zestiende en de achttiende eeuw was al veel langer documentatie voorhanden. "De papieren in die eeuwen hebben veel gemakkelijker te reproduceren watermerken. Dat komt omdat de papierstructuur toen veel grover was, in de zeventiende eeuw werd papier geschept met zeer fijnmazige schepramen", verduidelijkt Frans Laurentius. De naslagwerken zullen leiden tot nieuwe inzichten: "De twee delen bieden nieuwe onderzoeksmogelijkheden voor bestaande collecties kunst op papier én daarnaast ook voor

historisch onderzoek." Kunsthistoricus Frans Laurentius heeft een aantal collega's kunnen helpen. "We hebben bijvoorbeeld een collectie bouwtekeningen onderzocht op het watermerk. Het ging om Nederlandse ontwerpen van gevels, interieurs en meubels. Op grond van de stijlkenmerken werden de tekeningen gedateerd op omstreeks 1660. Uit het watermerkenonderzoek bleek dat het ontwerpen waren van na 1690. Dat geeft dus nieuw inzicht in het gebruik van bouwstijlen in die eeuw. Verder is het watermerkenonderzoek een goede hulp gebleken bij het vinden van makers van anonieme tekeningen, je kunt veel preciezer zoeken en hebt dus veel meer kans op resultaat." Maar ook voor historisch onderzoek zijn de naslagwerken nuttig. "We hebben twee historisch onderzoekers bij hun publicaties geholpen met archiefonderzoek door niet gedateerde documenten op basis van het watermerk te dateren. Opeens vielen de puzzelstukjes op hun plaats."

Vaste klanten vragen naar het watermerk

Deel één werd na verschijning prompt afgenomen door nationale en internationale prentenkabinetten, bibliotheken, musea, universiteiten en prentverzamelaars. Met prenten hebben de auteurs, vader en zoon Theo en Frans Laurentius, grote affiniteit. De kunsthandel Laurentius, gevestigd in Middelburg, bestaat al meer dan veertig jaar en is een begrip in de prentwereld. Het aanbod bestaat uit grafische kunst gemaakt in en rondom Nederland van de zestiende tot de negentiende eeuw, met als specialisatie de etsen van Rembrandt. Zijn eigen kunsthandel was voor Theo Laurentius ooit de drijfveer om aan het watermerkenonderzoek te beginnen. "Je wilt toch zeker weten wat je iemand verkoopt." Vaste klanten zijn inmiddels niet anders gewend. "Zij vragen standaard naar het watermerk."

Watermarks 1650-1700 bevat 794 en Watermarks 1600-1650 695 beschrijvingen van watermerken.

Uitgever is HES & DE GRAAF Publishers.

Planeten kijken Open Monumentendag

Kom de planeten in het achttiende-eeuwse planetarium van Johan Adriaen van de Perre bekijken in het Zeeuws Archief op Open Monumentendag, zaterdag 13 september. U kunt het planetarium en het Van de Perrehuis bezichtigen tijdens de rondleidingen die vanaf 10.00 uur elk halfuur worden gehouden. De laatste rondleiding vertrekt om 16.00 uur.

Agenda activiteiten en cursussen – najaar 2008

Speciaal voor '2008 Jaar van het religieus erfgoed' heeft het Zeeuws Archief tal van activiteiten (mede) georganiseerd, van expositie tot cursus. Daarnaast geven de archiefmedewerkers andere cursussen, zoals stamboomonderzoek en oud schrift.

t/m 9 januari **expositie Veelstromenland – Kerken en godsdiensten in Zeeland** te zien in de middeleeuwse kloosterkelders van het Zeeuws Archief. Bij de tentoonstelling is de **Kijk & Luisterwijzer Geloven** voor kinderen van 7 tot 14 jaar verkrijgbaar. Deze wordt ook gebruikt tijdens de **tentoonstellingsgastles Beleef het verleden** voor scholieren. Meer informatie: www.zeeuwsarchief.nl > educatie > docenten. De **Speurtocht Pelgrimstocht langs kloosters en kerken** is een interactieve route langs religieuze gebouwen in Middelburg. Een pelgrim vertelt korte verhaaltjes stelt vragen stelt. Prijs € 2,50.

4 oktober, 10.00-12.00 uur **korte cursus Wegwijs in archieven van kerkelijke instellingen** Kerkarchieven zijn interessante bronnen voor genealogen en historisch geïnteresseerden. De cursus begint met een introductie in de Zeeuwse kerkgeschiedenis. Deelname € 22 p.p.*

31 oktober, middag **Historische Studiedag Religieus Zeeland** van de Werkgroep CultuurHistorie Zeeland en het Zeeuws Archief. Vier lezingen in drie historische kerken te Middelburg. De middag wordt afgesloten met een boekenmarkt en een bezoek aan de expositie *Veelstromenland* in het Zeeuws Archief. Deelname via WCHZeeland@gmail.com.

10 november, 14.00-16.00 uur **korte cursus De rooms-katholieke eredienst belicht** Bernard van Lamoen, pastoraal werker van de rooms-katholieke parochies op Walcheren, vertelt over de gebruiken en symbolen in de katholieke liturgie. € 22 p.p.*

30 september, 19.30-21.30 uur **cursus Wat staat daar? Paleografie voor beginners** Het kunnen lezen van oude teksten opent nieuwe, spannende werelden: ineens belandt u zelf in de zestiende of zeventiende eeuw, de tijd van de grote handelscompagnieën en kaapvaart. 8 avonden, deelname € 115 p.p.*

30 september, 19.30-21.30 uur **cursus Wie waren mijn voorouders? Genealogie voor beginners** Leer zoeken in verrassende archiefbronnen en ontdek uw eigen familiegeschiedenis. 8 avonden, deelname € 115 p.p.*

24 oktober, 14.00-15.00 uur **rondleiding Een kijkje achter de schermen van het Zeeuws Archief: Het depot** In de schatkamers van het Zeeuws Archief wordt het verleden van Zeeland bewaard, inmiddels meer dan 17 kilometer! Gratis rondleiding, alleen voor ZVU-leden en Vrienden van het Zeeuws Archief.

1 november, 10.00-12.00 uur **korte cursus Zeeuwse voorouders digitaal: Stamboomonderzoek via de computer** Stamboomonderzoek begint thuis. Leer hoe u de eerste gegevens over uw familie verzamelt via uw eigen computer met internetverbinding. Deelname € 22 p.p.*

Alle cursussen worden georganiseerd door het Zeeuws Archief en de Zeeuwse Volksuniversiteit (ZVU). Voor meer informatie: www.zeeuwsarchief.nl > educatie > cursussen. * ZVU-leden en Vrienden van het Zeeuws Archief betalen minder.

© eeZee media/Onwijs/Koert Stavenuiter.

Jacob Roggeveen in Schatverhalen van Walcheren

Het stripverhaal 'Twaalf eilanden, dertien ongelukken' beschrijft de ontdekking van Paaseiland. De stripfiguurtjes Mo en Maatje varen als matrozen mee met de Middelburgse ontdekkingsreiziger Jacob Roggeveen. De strip met bijbehorende KijkWijzer hoort bij een educatief pakket voor het Zeeuws Archief in het project *Schatverhalen van Walcheren*, waaraan Walcherse archieven en musea deelnemen. Op verschillende locaties gaan scholieren met hun klas op zoek naar de schat. In het Zeeuws Archief ligt hij in de buurt van een grote muurtekening van de ontdekkingsreis naar Paaseiland...

Adres en openingstijden

Zeeuws Archief, Hofplein 16, Postbus 70, 4330 AB Middelburg, tel. (0118) 678800, fax (0118) 628094, info@zeeuwsarchief.nl, www.zeeuwsarchief.nl. De studiezaal en de expositie zijn geopend van dinsdag tot en met vrijdag en elke eerste zaterdag van de maand van 9.00 tot 17.00 uur, de expositie ook op maandag.

Abonnement Nieuwsbrief

Wilt u deze gratis Nieuwsbrief voortaan als abonnee ontvangen, mail uw adresgegevens dan naar info@zeeuwsarchief.nl onder vermelding van abonnement Nieuwsbrief. U kunt zich via dit mailadres ook afmelden. Hebt u geen e-mail, stuur dan een kaartje naar het Zeeuws Archief.